

วัณโรค ภัยโบราณที่จะมาแรง

วันนี้ โลกกำลังตื่นตระหนกและใคร่ครวญต่อสถานการณ์โรคภัยจากอดีตที่หวนกลับมาระบาด และ **วัณโรค** หรือที่เรียกกันว่า “ผีในท้อง” นั้น คือหนึ่งในโรคเก่า ที่หวนกลับมาเขย่าขวัญพลโลกใหม่ เช่นเดียวกับ ไข้หวัดใหญ่ และ กาฬโรค

สำหรับประเทศไทย โรคนี้ยังต้องได้รับการจับตามองอย่างใกล้ชิด เพราะวัณโรคนอกจากเป็นโรคที่พบบ่อยแล้วยังเป็นสาเหตุการตายที่สำคัญ

และหลายคนอาจไม่รู้ว่า ไทยยังติดอันดับ 22 ประเทศที่มีผู้ป่วยวัณโรคมากที่สุดในโลกอีกด้วย

สืบประวัติ ก่อนถูกสยบ

วัณโรค คุณภาพชีวิตมนุษยชาติมานานกว่า 2400 ปีแล้ว หลักฐานเก่าแก่คือ การตรวจพบ DNA ของเชื้อวัณโรคในกระดูกสันหลังของมัมมี่อียิปต์ และฮิปโปเครติส บิดาการแพทย์ยุคกรีก เขียนถึงวัณโรคว่าเป็นโรคที่พบบ่อยที่สุด และผู้ป่วยเกือบทุกรายเป็นแล้วเสียชีวิต

ต่อมาใน ปี ค.ศ. 1720 อันเป็นยุคที่มนุษย์ยังไม่รู้จักเชื้อแบคทีเรีย นักวิทยาศาสตร์และแพทย์ชาวอังกฤษ ตั้งทฤษฎีของวัณโรคว่าเป็นโรคที่เกิดจากสิ่งมีชีวิตเล็ก ๆ ซึ่งคนที่เป็นน่าจะได้รับสิ่งนี้มาจากผู้ป่วยที่เป็นอยู่แล้ว กระทั่ง ปี ค.ศ. 1882 จึงมีการย้อมเชื้อวัณโรคสำเร็จ นั่นจึงเป็นครั้งแรกที่มนุษย์ได้เห็นว่ามีอยู่จริง หลังจากมีคนตั้งทฤษฎีไว้ตั้งแต่เมื่อ 160 ปีก่อน แต่หาหลักฐานยืนยันไม่ได้

วัณโรคเป็นโรคติดต่อเรื้อรัง เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย *Mycobacterium tuberculosis* เกิดขึ้นได้กับอวัยวะทุกส่วนของร่างกาย แต่ ร้อยละ 80 เกิดขึ้นที่ปอด จึงมีการแบ่งวัณโรคออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ **วัณโรคปอด** และ **วัณโรคนอกปอด** เช่น เยื่อหุ้มปอด ต่อม้ำเหลือง ช่องท้องผิวหนัง กระดูกและข้อ เยื่อหุ้มสมอง ระบบสืบพันธุ์และทางเดินปัสสาวะ

พัฒนาการขั้นสำคัญในการสยบฤทธิ์วัณโรค เกิดในปี ค.ศ. 1921 เมื่อ Bacille Calmette-Guerin (BCG) ให้เด็กแรกเกิดที่มารดาเสียชีวิตจากวัณโรค กินวัคซีนที่ตั้งชื่อตามเขาว่า BCG ซึ่งเป็นการให้วัคซีนด้วยวิธีกินเป็นครั้งแรกในโลก และผลปรากฏว่าเด็กคนนั้นไม่เคยเป็นวัณโรคเลยตลอดชีวิต

วัณโรคยังรุกรานพลโลก

องค์การอนามัยโลก ได้จัดอันดับประเทศที่มีจำนวนผู้ป่วยวัณโรคสูงสุด 22 ประเทศ ไว้เมื่อปี 2550 โดยประเทศไทยถูกจัดอยู่ในอันดับที่ 18 ส่วน 5 ประเทศแรก ได้แก่ ประเทศอินเดีย จีน อินโดนีเซีย ไนจีเรีย และแอฟริกาใต้

ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับสถานการณ์ผู้ป่วยวัณโรคในประเทศไทย พบว่า

- ในแต่ละปีจะพบผู้ป่วยรายใหม่ (incidence estimates) ประมาณ 91,000 รายต่อปี หรืออัตราป่วย 142 ต่อประชากรแสนคนต่อปี ซึ่งในจำนวนนี้จะพบผู้ป่วยที่มีผลการตรวจเสมหะเป็นบวกประมาณ 39,000 รายต่อปีหรืออัตราป่วย 62 ต่อประชากรแสนคนต่อปี

- มีผู้ป่วยวัณโรคเสียชีวิตประมาณ 13900 รายต่อปี ซึ่งแยกเป็น ผู้ที่เสียชีวิตด้วยวัณโรค (HIV-negative) ประมาณ 10000 รายต่อปีหรืออัตราตาย 15 ต่อประชากรแสนคนต่อปี
ผู้ที่เสียชีวิตด้วยวัณโรคซึ่งเป็นผู้ป่วยเอดส์ (HIV-positive) ประมาณ 3900 รายต่อปีหรืออัตราตาย 6 ต่อประชากรแสนคนต่อปี
- ความชุกของวัณโรค (prevalence) ประมาณ 123 คนต่อปีหรืออัตรา 192 ต่อประชากรแสนคนต่อปี

ตารางที่ 1 ข้อมูลคาดประมาณการระบาดของวัณโรค 5 ประเทศแรก และประเทศไทย ปี 2007

ประเทศ	อุบัติการณ์ ^a				ความชุก ^a		อัตราตาย			
	ภาพรวม		smear positive		ภาพรวม		HIV-negative		HIV-positive	
	จำนวน (1,000 s)	อัตรา (แสนคน ต่อปี)	จำนวน (1,000 s)	อัตรา (แสนคนต่อ ปี)	จำนวน (1,000 s)	อัตรา (แสนคน ต่อปี)	จำนวน (1,000 s)	อัตรา (แสนคน ต่อปี)	จำนวน (1,000 s)	อัตรา (แสนคน ต่อปี)
1.อินเดีย	1 962	168	873	75	3 305	283	302	26	30	2.5
2.จีน	1 306	98	585	44	2 582	194	194	15	6.8	0.5
3.อินโดนีเซีย	528	228	236	102	566	244	86	37	5.4	2.4
4.ไนจีเรีย	460	311	195	131	772	521	79	53	59	40
5.แอฟริกาใต้	461	948	174	358	336	692	18	38	94	193
18.ไทย	91	142	39	62	123	192	10	15	3.9	6.0

^aที่มา Global Tuberculosis Control ใน WHO REPORT 2009

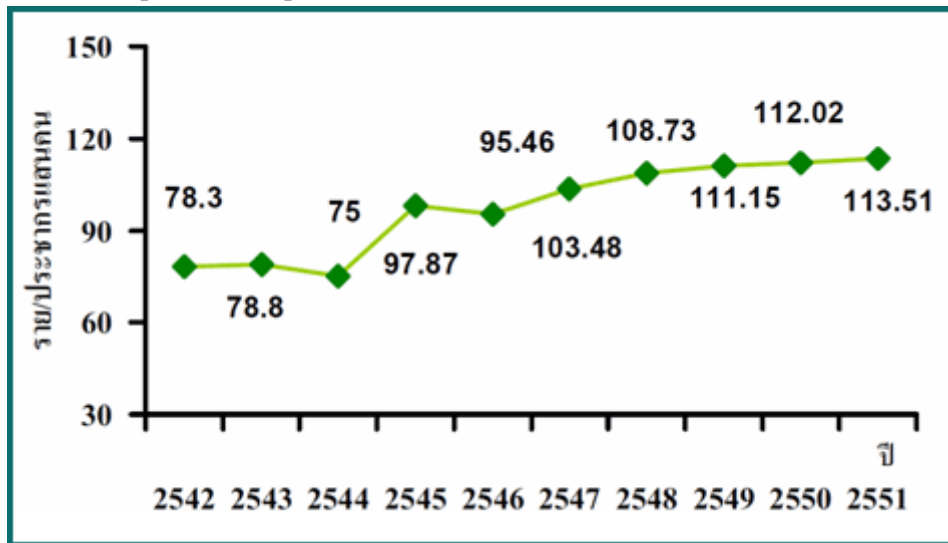
อ้างอิงใน http://www.who.int/tb/publications/global_report/2009/pdf/chapter1.pdf

โรคที่ยังเป็นมหันตภัยของคนไทย

ส่วนสถานการณ์ในประเทศไทย จากรายงานของ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ระบุว่า ผู้ป่วยเอดส์มีโอกาสเป็นวัณโรคได้มากกว่าคนปกติถึง 10 เท่า เพราะร่างกายขาดภูมิคุ้มกัน ทำให้ติดเชื้อได้ง่าย

ปัญหาการติดเชื้อ HIV และผู้ป่วยเอดส์ที่อยู่ในระดับสูงทำให้จำนวนผู้ป่วยวัณโรคในประเทศไทย เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วง 10 ปี ที่ผ่านมา ในปี 2551 มีผู้ป่วย 65,252 ราย หรืออัตรา 113.51 รายต่อประชากรแสนคน เพิ่มขึ้นจากปี 2550 ร้อยละ 1.8 โดยเฉพาะกลุ่มผู้ป่วยเอดส์ป่วยเป็นวัณโรคสูงถึง ร้อยละ 30

รูปที่ 1 อัตราผู้ป่วยด้วยวัณโรคในประเทศไทย พ.ศ. 2542 - 2551

ที่มา สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

อ้างอิงใน ภาวะสังคมไทยไตรมาสหนึ่ง ปี 2552 หน้า 4 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ http://www.nesdb.go.th/temp_social/ts/temp_social_1-2552.pdf

นี่คืออีกโรคร้ายจากยุคโบราณที่ยังคุกคามสุขภาพคนไทยในวันนี้

ที่มา สถานการณ์สุขภาพ เรื่อง "วัณโรค โรคเก่าที่ยังคงเป็นปัญหา" โดย ชัญญาภรณ์ น้ำค้าง สำนักงานพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารสุขภาพ [สืบค้นได้จาก http://www.hiso.or.th](http://www.hiso.or.th)

ห่างไกลวัณโรค ทำได้อย่างไร

1. รักษาสุขภาพให้แข็งแรง โดยการออกกำลังกายกินอาหารที่มีประโยชน์ ครบ 5 หมู่
2. หลีกเลี่ยงการคลุกคลีใกล้ชิดกับผู้ป่วยวัณโรค
3. ถ้ามีผู้ป่วยวัณโรคอยู่ในบ้าน ควรเอาใจใส่ดูแลให้กินยาครบถ้วนสม่ำเสมอทุกวัน
4. ควรตรวจร่างกาย โดยการเอกซเรย์ปอดอย่างน้อยปีละครั้ง
5. พานบุตร หลาน ไปรับการฉีดวัคซีน บี ซี จี
6. หากมีอาการผิดปกติ น่าสงสัยว่าจะเป็นวัณโรค ควรรีบไปพบแพทย์เพื่อรับการตรวจ โดยการเอกซเรย์ปอด และตรวจเสมหะ

ข้อมูลเพิ่มเติม ติดต่อ กิติมาภรณ์ 081 449 7479